

ความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่มีผลกระทบกับเจ้าหนี้ของบริษัทจำกัด*

Liabilities of Shareholders Affecting Creditors of Limited Private Company

นิตินันท์ บูรณะเจริญรักษ์**

Nitinant Bruranajroenrak

บทคัดย่อ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติให้บริษัทเอกชนจำกัดเป็นนิติบุคคลและให้ผู้ถือหุ้นจำกัด ความรับผิดโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังไม่มีบทบัญญัติกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำสำหรับบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไป จึงทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและประกอบธุรกิจที่มีมูลหนี้สูงกว่าทุนจดทะเบียน ส่งผลให้เจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้รับความเสียหายต่างกับกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดและกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเรียกให้ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำเข้าร่วมรับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ในคดีแพ่ง ในการชำระบัญชี และในคดีล้มละลาย นอกจากนี้ยังให้อำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม อีกทั้งกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศอังกฤษและประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ยังให้อำนาจรัฐมนตรีตีพิมพ์รายงานการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดอีกด้วย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้เสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ

*บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่มีผลกระทบกับเจ้าหนี้ของบริษัทจำกัด ซึ่งได้ผ่านการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว โดยมีคณาจารย์ที่ปรึกษา 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ และอาจารย์ที่ดัดศักดิ์ ณ ป้อมเพ็ชร ส่วนคณะกรรมการการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ธีระ สิงห์พันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิณัฐฐา แสงสุข และอาจารย์ ดร. สลิล สิริพิฑูร โดยคณาจารย์ที่ปรึกษาสองท่านดังกล่าวร่วมเป็นคณะกรรมการการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ด้วย.

**บทความ, นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, เนติบัณฑิตไทย, ประกาศนียบัตรวิชาว่าความ สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความ, ประกาศนียบัตร ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญาพื้นฐาน ภาคภาษาไทย สถาบันฝึกอบรมทรัพย์สินทางปัญญานานาชาติ องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก, วุฒิบัตร ทนายความผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร (รุ่นที่ 16) สำนักงานทะเบียนแบบการรับรองลายมือชื่อและเอกสาร สภานายความ.

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 โดยให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชน จำกัด เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดจากกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ

Abstract

The Civil and Commercial Code stipulates that limited private companies are juristic persons and that shareholder liability is strictly limited. In addition, there are no provisions determining the minimum amount of authorized capital required for limited private companies conducting general business. As such, shareholders can establish limited private companies with a low amount of authorized capital and conduct business while incurring obligations at a higher level than is the case with those having larger amounts of authorized capital. This results in creditors of limited private companies being damaged. This differs from the laws governing limited private companies and the bankruptcy laws of the UK and the USA, in addition to the laws regulating limited private companies in the legal systems of the PRC, Australia and Singapore. These countries do not use the concept of “juristic person” as applied to shareholders setting up limited private companies. Instead, they have laws involving authorized capital for private limited companies which ensure the assumption of liability and the fulfillment of obligations such that the interests of creditors are protected in respect to civil suits, liquidations and bankruptcy cases. In addition, in these jurisdictions, courts have the authority to force terminations of the operations of limited private companies in cases in which they are unable to repay debts and to see that justice is rendered. The laws governing limited private companies in the UK and Singapore also authorize ministers to publish reports of investigations of limited private companies so as to protect creditors.

The researcher therefore recommends that the Civil and Commercial Code and the Bankruptcy Act, B.E. 2483 (1940) be amended. These amendments should stipulate that shareholders of limited private companies must be obliged to assume liability in order to protect the creditors of limited private companies in cases in which

shareholders establish limited private companies with a low amount of authorized capital.

คำสำคัญ : การจำกัดความรับผิด ความเป็นนิติบุคคล หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล

Keywords : Limited liability, Legal personality, Piercing the Corporate Veil

บทนำ

บริษัทเอกชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹ มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีสิทธิหน้าที่ และความรับผิดต่างหากจากผู้ถือหุ้น³ สำหรับผู้ถือหุ้นในบริษัทเอกชนจำกัดนั้นจะมีความรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 ตามหลักการจำกัดความรับผิดของผู้ถือหุ้น เหตุที่ผู้ถือหุ้นต้องจำกัดความรับผิดเนื่องจากเดิมผู้ถือหุ้นมีความรับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดโดยไม่จำกัดจำนวนจึงมีการฟ้องร้องให้ผู้ถือหุ้นรับผิดมากขึ้น จึงมีแนวคิดคุ้มครองผู้ถือหุ้นจึงมีการแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะกู่หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110 ให้ผู้ถือหุ้นรับผิดตามจำนวนค่าหุ้นที่ยังส่งใช้ไม่ครบตามหลักการจำกัดความรับผิดเพื่อคุ้มครองผู้ถือหุ้น ส่งผลให้บริษัทเอกชนกลายเป็นบริษัทเอกชนจำกัด และต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเข้าหุ้นส่วนและบริษัท ร.ศ. 130 บัญญัติให้การตั้งบริษัทเอกชนจำกัดต้องทำการจดทะเบียน แต่ก็ยังไม่มี การแก้ไขเรื่องความรับผิดของผู้ถือหุ้น ปัจจุบันมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁶ ซึ่ง

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012.

²ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1015.

³สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และ สหชน รัตนไพจิตร, *ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หุ้นส่วนและบริษัท*, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2551), หน้า 137.

⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096.

⁵ทิพย์ชนก รัตนโนสธ, *คำอธิบายเรียงมาตรา กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท*, พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), หน้า 209-211.

⁶“พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ที่ได้ตรวจชำระใหม่,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 45 (1 มกราคม พ.ศ. 2471), หน้า 1.

มาตรา 1015 บัญญัติให้บริษัทเอกชนจำกัดเป็นนิติบุคคลตามทฤษฎีสมมติและทฤษฎีอำนาจรัฐ และในมาตรา 1096 บัญญัติให้ผู้ถือหุ้นจำกัดความรับผิดตามหลักการจำกัดความรับผิด⁷

นอกจากนี้ในการตั้งบริษัทเอกชนจำกัดนั้นจะต้องระบุทุนจดทะเบียนในหนังสือบริคณห์สนธิ ทุนจดทะเบียนของบริษัทเอกชนจำกัด คือ เงินที่นำมาใช้ประกอบกิจการที่เก็บได้จากค่าหุ้น และเปรียบเสมือนหลักประกันให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด ทุนจดทะเบียนของบริษัทเอกชนจำกัดจะถูกแบ่งออกเป็นเรือนหุ้นๆ ละเท่ากัน มีมูลค่าในแต่ละหุ้นไม่ต่ำกว่าห้าบาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1117⁸ สำหรับการประกอบธุรกิจบางประเภทจะมีกฎหมายกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจนั้นไว้ เช่น บริษัทเอกชนจำกัดที่เป็นคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย⁹ บริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจคลังสินค้า¹⁰ และบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจผลิตอากาศยาน¹¹ เป็นต้น แต่บริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไปนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 หุ้นส่วนและบริษัทไม่มีบทบัญญัติกำหนดจำนวนทุนขั้นต่ำไว้ เพราะการกำหนดทุนจดทะเบียนต้องคำนึงถึงปัจจัย ประเภท และขนาดของธุรกิจ¹² ดังนั้นผู้ถือหุ้นจึงสามารถตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนเท่าใดก็ได้ สำหรับบทความนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาในกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไปเท่านั้น

⁷ภาสกร ชุณหอุไร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ฉบับพิมพ์ปี พ.ศ. 2539 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 3 มาตรา 1012-1273 และตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2534 (กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ, 2539), หน้า 18-20 และ พิเชษฐ เมลาณนท์ และ สราวุธ ปิตียาศักดิ์, “ลักษณะทั่วไปขององค์กรธุรกิจและกิจการเจ้าของรายเดียว,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายพาณิชย์ 4 หน่วยที่ 1-7, พิมพ์ครั้งที่ 8 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2554), หน้า 40-42.

⁸ทิพย์ชนก รัตนโนสธ, เรื่องเดิม, หน้า 288.

⁹บริษัทเอกชนจำกัดที่เป็นคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยต้องมีทุนจดทะเบียนจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14 และกฎกระทรวงกำหนดทุนขั้นต่ำและระยะเวลาในการนำหรือส่งทุนขั้นต่ำเข้ามาในประเทศไทย พ.ศ. 2545.

¹⁰บริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบกิจการคลังสินค้าต้องมีทุนที่ชำระแล้วไม่ต่ำกว่าห้าล้านบาทตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. 2535 ข้อ 8 ประกอบประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ข้อ 12.

¹¹บริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบกิจการผลิตอากาศยานต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าที่พระราชบัญญัติการเดินอากาศยาน พ.ศ. 2497 มาตรา 41/23 (1) กำหนด.

¹²หัตถศักดิ์ ณ ป้อมเพ็ชร, “ทุนและการจัดหาเงินทุนสำหรับองค์กรธุรกิจ,” เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายพาณิชย์ 4 Commercial Law IV หน่วยที่ 8-15, พิมพ์ครั้งที่ 9 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2555), หน้า 352.

ในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดมีบุคคลภายนอกเป็นเจ้าของนี้ เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทเอกชนจำกัดชำระหนี้แทนบริษัทเอกชนจำกัดได้ เพราะหนี้ที่เกิดขึ้นเป็นหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับบริษัทเอกชนจำกัดที่มีตัวตนแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น แต่อย่างไรก็ตามหากเจ้าหนี้เรียกให้บริษัทเอกชนจำกัดชำระหนี้และบริษัทเอกชนจำกัดมีทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ บริษัทเอกชนจำกัดจะเรียกเอาค่าหุ้นกับ ผู้ถือหุ้นที่ยังสงฆ์ไม่ครบและบริษัทเอกชนจำกัดจะนำเงินนั้นมาชำระให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด แต่หากผู้ถือหุ้นชำระค่าหุ้นครบแล้ว ผู้ถือหุ้นไม่ต้องรับผิดชอบหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด

การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 หุ้นส่วนและบริษัทกำหนดให้ผู้ถือหุ้นจำกัดความรับผิด และไม่มีบทบัญญัติกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำสำหรับบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไปไว้ทำให้เกิดปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. ปัญหาอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
3. ปัญหาอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด และความรับผิดของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
4. ปัญหาความรับผิดของผู้ถือหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

สำหรับบทความนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวโดยการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่มีผลกระทบต่อเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ เหตุผลที่ผู้ศึกษากล่าวถึงประเทศทั้งห้านี้เพราะ

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องบริษัทเอกชนจำกัดได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายบริษัทของประเทศอังกฤษ¹³
2. ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดที่เจริญก้าวหน้ากว่าประเทศไทยมาก และมีการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่แตกต่างจากประเทศไทย
3. นักลงทุนของไทยนิยมไปลงทุนที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน¹⁴

¹³ทิพย์ชนก รัตนโนส, เรื่องเดิม, หน้า 6.

¹⁴สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจไทย-จีน [Online], available URL: <http://www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/republic-of-china/investment/economic-relations.php>, 2014 (สิงหาคม, 16).

4. ประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดที่เป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐใช้ทั้งประเทศออสเตรเลีย¹⁵ และมีการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่แตกต่างจากประเทศไทย

5. ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) จึงจำเป็นต้องศึกษากฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของสาธารณรัฐสิงคโปร์เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของกฎหมายบริษัทประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

1. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้หลักความเป็นนิติบุคคล หลักการจำกัดความรับผิด และหลักเงินทุนต่ำ¹⁷ ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนต่ำเพื่อประกอบธุรกิจโดยทั่วไป และไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ที่เป็นผู้บริโภคร¹⁸ เจ้าหนี้สามารถฟ้องให้ผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551¹⁹ มาตรา 44²⁰ แต่ในคดีอื่นที่ไม่ใช่คดีผู้บริโภค²¹ เจ้าหนี้ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 44 มาฟ้องให้ผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้ เจ้าหนี้ต้องฟ้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจทำให้เจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดไม่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนเพราะในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท

¹⁵ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคนอื่น ๆ, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย, คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศสถาบันกฎหมายพัฒนาเศรษฐกิจ (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546), หน้า 54.

¹⁶ สภาหอการค้าไทย, มุมความรู้อาเซียน [Online], available URL: http://www.thaichamber.org/scripts/static_detail.asp?Tag=2&nPAGEID=128&nTopimg=7, 2014 (กุมภาพันธ์, 5).

¹⁷ สุเมธ ศิริคุณโชติ, กฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 219, และ นัดดา โชคบุญธิยานนท์, เด่นฟ้า เรื่องฤทธิ์เดช และ พรหมพร มูลศาสตร์ จารุวาที, การปกป้องฐานภาษีของประเทศแหล่งเงินได้: ศึกษากรณีการตั้งราคา โอน การตั้งเงินทุนต่ำหรือการหักรายได้ (กรุงเทพมหานคร: กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม, 2552), หน้า 29.

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2637-2638/2553.

¹⁹ “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 38 ก (25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551), หน้า 32.

²⁰ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 44.

²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2637-2638/2553 และคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ที่ 99/2554.

ไม่มีบทบัญญัติกำหนดเรื่องทุนจดทะเบียนขึ้นต่ำในการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป และไม่มีหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล²² เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ จากกรณีที่ถูกถือหุ้นบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้²³

สำหรับเรื่องทุนจดทะเบียนและการคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 หุ้นส่วนและบริษัทของประเทศไทย กฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศไทย²⁴ รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา²⁵ พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 ของประเทศออสเตรเลีย²⁶ รัฐบัญญัติบริษัทของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์²⁷ ไม่มีการบัญญัติจำนวนทุนจดทะเบียนขึ้นต่ำสำหรับบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไป²⁸ ต่างกับกฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐ

²²พิมพ์ใจ รื่นเริง, “การไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล,” เอกสารประกอบคำบรรยายกระบวนวิชาพินิจเปรียบเทียบ LAW 6817 หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร, 17 กันยายน พ.ศ. 2557.

²³คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 734/2502 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6554/2544.

²⁴พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 (Companies Act 2006) มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006.

²⁵รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ (Model Business Corporation Act: MBCA) ตราขึ้นโดยคณะกรรมการกฎหมายบริษัทแห่งสมาคมเนติบัณฑิตอเมริกัน (The Committee of the American Bar Association) ในปี ค.ศ. 1950 ในปัจจุบันมี 24 มลรัฐที่ถือตามรัฐบัญญัตินี้; L Bebchuk, “The Case of Increasing Shareholder Power,” *Harvard Law Review* 833, 844 (2004), at 118, และ Henry R. Cheeseman, *Business Law: ethic, International & E-Commerce Environment*, 4th ed. (Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, 2001), p. 725.

²⁶พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 (Corporations Act 2001) มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 2001.

²⁷รัฐบัญญัติบริษัท (Companies Act 2006) ประกาศใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม ค.ศ. 1967 มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพิ่มในปี ค.ศ. 2006.

²⁸พิเศษ เสตเสถียร, *บริษัทจำกัด กฎหมายสำหรับนักบริหารและนักธุรกิจ*, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2552), หน้า 16-17; Paul Davies, *Introduction to Company Law*, 2nd ed. (New York: Oxford University, 2010), pp. 75-76; Manning, Bayless, *A Concise Textbook on Legal Capital*, 2nd ed. (Mineola, NY: Foundation, 1981), p. 17, cited by Andreas Cahn and David C. Donald, *Comparative Company Law Text and Case on the Laws Governing Corporations in Germany, the UK and the USA* (New York: Cambridge University, 2010), pp. 165-166; Schweizer Kobras, *Corporate Law* [Online], available URL: [http://www.schweizer.com.au/articles/Corporate_Law_\(SK00079638\).pdf](http://www.schweizer.com.au/articles/Corporate_Law_(SK00079638).pdf), 2014 (October, 20) and Walter Woon, *Basic Business Law in Singapore* (Singapore: Prentice Hall, 1995), pp. 224-225.

ประชาชนจีน²⁹ ที่มีบทบัญญัติกำหนดทุน จดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทเอกชนจำกัดไว้ในมาตรา 26 วรรคสอง³⁰ ซึ่งกำหนดให้บริษัทเอกชนจำกัดของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนต้องมีทุนจดทะเบียน ไม่ต่ำกว่า 30,000 หยวน³¹ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศอังกฤษ³² กฎหมาย บริษัทเอกชนจำกัดของประเทศสหรัฐอเมริกา³³ กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 20 วรรคสาม³⁴ พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588V (1) ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติ บริษัท มาตรา 340 (1) และ (2)³⁵ ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ สามารถแก้ปัญหาผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชน จำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ และไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้โดยใช้หลักการไม่ คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเรียกให้ผู้ถือหุ้นร่วมรับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ได้ ทุกคดี ซึ่งต่างกับศาลในประเทศไทยที่ใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลแก้ปัญหากรณีผู้ถือหุ้นตั้ง

²⁹กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม ค.ศ. 1993 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ. 2005 มีผลบังคับใช้ วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2006.

³⁰Companies Law of the People's Republic of China, article 26 the minimum amount of the registered capital of a company with limited liability shall be RMB 30,000 yuan. Where a greater amount is provided for by laws or administrative regulations, such provision shall prevail.

³¹Daniel C.K. Chow, **The Legal System of the People's Republic of China** 2nd ed. (St. Paul, MN: West, 2009), p. 358.

³²*Daimler Co. v. Continental Tyre Co.* (1916) 2A.C. 307; *Gilford Motor Co. v. Horne.* (1933) Ch. 935 C. A; *Jones v. Lipman.* (1962) 1 W. L. R. 832; *Re William C. Leitch Brothers, Ltd.* (1932) 2 ch 71; *Lubbe v. Cape Plc.* (2000) 1WLR 1545; *Chandler v. Cape plc.* (2011) EWHC 951.

³³*United States v. Milwaukee Refrigerator Transit Co.* (1905) 142 Fed. 247; *Vitoria Elevator co. v. Meriden Grain Co., Inc.* 283 N.W. 2d 509 (Minn. 1979); *Kinney Shoe Crop. v. Polan.* 939 F.2d 209 (1991); *Laya v. Erin Homes, Inc.* 352 S.E. 2d 93, 97 (W.Va. 1986); *Sea-land Services, Inn. v. Perpper Source* 941 F.2d 519; *Sea-land Services, Inn. v. Perpper Source.* 993 F. 2d 1309;

³⁴Companies Law of the People's Republic of China, article 20 where the shareholder of a company abuses the independent status of the company as a legal person or the limited liability of shareholders, evades debts and thus seriously damages the interests of the creditors of the company, he shall assume joint and several liability for the debts of the company.

³⁵the Companies Act, section 340

(1) If, in the course of the winding up of a company or in any proceedings against a company, it appears that any business of the company has been carried on with intent to defraud creditors of the company or creditors of any other person or for any fraudulent purpose, the Court, on the application of the liquidator or any creditor or contributory of the company, may, if it thinks proper to do so, declare that any person who was knowingly a party to the carrying on of the business in that manner shall be personally responsible, without any limitation of liability, for all or any of the debts or other liabilities of the company as the Court directs.

(2) Where a person has been convicted of an offence under section 339(3) in relation to the contracting of such a debt as is referred to in that subsection, the Court, on the application of the liquidator or any creditor or contributory of the company, may, if it thinks proper to do so, declare that the person shall be personally responsible without any limitation of liability for the payment of the whole or any part of that debt.

บริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ และไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้โดยใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเรียกให้ผู้ถือหุ้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ได้ทุกคดี³⁶ ซึ่งต่างกับศาลในประเทศไทยที่ใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลแก้ปัญหากรณีผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้ในคดีผู้บริโศกเท่านั้นไม่สามารถคุ้มครองเจ้าหนี้ในคดีอื่นได้

เพื่อความเข้าใจในความแตกต่างของการเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบกรณีผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้ศึกษาได้ทำตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

กฎหมายกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำและการเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบในกรณีผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด

ประเทศ	ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำตามกฎหมายทั่วไป	การเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบ
ประเทศไทย	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่บัญญัติไว้	เฉพาะคดีผู้บริโศก พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก พ.ศ. 2551 มาตรา 44
ประเทศอังกฤษ	พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 ไม่บัญญัติไว้	ทุกคดี เช่น <i>Re William C. Leitch Brothers, Ltd. (1932) 2 ch 71</i>
ประเทศสหรัฐอเมริกา	รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ ค.ศ. 1984 ไม่บัญญัติไว้	ทุกคดี เช่น <i>Laya v. Erin Homes, Inc. 352 S.E. 2d 93, 97 (W.Va. 1986)</i>

³⁶Mark Wu, "Piercing China's Corporate Veil: Open Questions from the New Company Law," *The Yale Law Journal* 117, 2 (2007): 332; Tony Ciro and Christopher Sysmes, *Corporations law in principle*, 8th ed. (Sydney: Thomson Reuters, 2009), pp. 64-66 and Ravi Chandran, *Introduction to Business Law in Singapore* (Singapore: Mc Graw Hill, 2002), pp. 150-151.

ประเทศ	ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำตามกฎหมายทั่วไป	การเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิด
ประเทศ สาธารณรัฐ ประชาชนจีน	บริษัทเอกชนจำกัดต้องมีทุนจดทะเบียน ไม่ต่ำกว่า 30,000 หยวน กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 26 วรรคสอง	ทุกคดี กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐ ประชาชนจีน มาตรา 20 วรรคสาม
ประเทศ ออสเตรเลีย	พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 ไม่บัญญัติ ไว้	ทุกคดี พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588V (1)
ประเทศ สาธารณรัฐ สิงคโปร์	รัฐบัญญัติบริษัทไม่บัญญัติ	ทุกคดี รัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 340 (1) และ (2)

2. ปัญหาอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้หลักความเป็นนิติบุคคล หลักการจำกัดความรับผิด และหลักเงินทุนต่ำ
ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนต่ำเพื่อประกอบธุรกิจโดยทั่วไป และไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้
หากมีการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1217³⁷ หรือมาตรา
1219³⁸ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ต้องส่งสำเนารายงานการตรวจให้กับสำนักงานที่บริษัท
จดทะเบียนไว้ และส่งแก่ผู้ถือหุ้นที่ยื่นเรื่องราวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1217 หรือ
รายงานต่อรัฐบาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1219 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
ไม่มีอำนาจสั่งการใดๆ ที่เป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด หรือร้องขอให้
ศาลสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดได้³⁹ ต่างกับพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 ของประเทศอังกฤษและ

³⁷ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1217.

³⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1219.

³⁹โสภณ รัตนกร, คำอธิบาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หุ้นส่วน บริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 11
(กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2551), หน้า 514-515.

รัฐบัญญัติบริษัทของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์⁴⁰ โดยในประเทศไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมมีอำนาจตีพิมพ์รายงานระหว่างกาลหรือรายงานครั้งสุดท้ายของผู้ตรวจเพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลภายนอกได้ทราบข้อมูลตามพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 1985 มาตรา 437 (3) ประกอบมาตรา 446 ประกอบพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 มาตรา 1035⁴¹ และสำหรับประเทศไทย สาธารณรัฐสิงคโปร์ เมื่อตรวจเสร็จแล้วรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังต้องส่งรายงานการตรวจและสำเนาให้กับสำนักงานจดทะเบียนบริษัทและผู้ร้องขอให้ตรวจบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้น เพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ ผู้ขอตรวจตามรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 233 (1)⁴² และมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นทำการชำระบัญชีได้⁴³ ตามรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 241 (1) (a) วรรคสอง (c)⁴⁴ ซึ่งให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนจำกัด ไม่ให้ได้รับความเสียหายจากกรณีที่ถูกฟ้องใช้หลักความเป็นนิติบุคคล หลักการจำกัดความรับผิดและหลักเงินทุนต่ำตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำเมื่อเทียบกับกิจการที่ทำได้

เพื่อความเข้าใจในความแตกต่างของอำนาจของรัฐมนตรีในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดในประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้ศึกษาได้ทำตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

อำนาจของรัฐมนตรีในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด

ประเทศ	อำนาจรัฐมนตรีในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศไทย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไม่มีอำนาจสั่งการใดๆ ที่เป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศอังกฤษ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมมีอำนาจตีพิมพ์รายงานระหว่างกาลหรือรายงานครั้งสุดท้าย พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 1985 มาตรา 437 (3) ประกอบมาตรา 446 ประกอบพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 มาตรา 1035

⁴⁰รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 ของประเทศออสเตรเลียไม่มีบทบัญญัติถึงเรื่องอำนาจของรัฐมนตรีในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด.

⁴¹legislation.gov.uk, **Companies Act 2006 Explanatory Notes** [Online], available URL: www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/pdfs/ukpgaen_20060046_en.pdf, 2014 (มิถุนายน, 11).

⁴²the Companies Act, section 233 (1).

⁴³Benny S Tabalujan and Valerie Du Toit-Low, **Singapore Business Law**, 15th ed. (Singapore: Business Law Asia, 2009), p. 359.

⁴⁴the Companies Act, section 241 (1) (a) (c).

ประเทศ	อำนาจรัฐมนตรีในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศสหรัฐอเมริกา	รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศออสเตรเลีย	พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นไว้
ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังส่งรายงานดังกล่าวพร้อมสำเนาให้กับสำนักงาน จดทะเบียนบริษัท และบรรดาผู้ร้องขอให้ตรวจบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้น รัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 233 (1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นทำการชำระบัญชีได้ รัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 241 (1)

3. ปัญหาอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด และความรับผิดของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้หลักความเป็นนิติบุคคล หลักการจำกัดความรับผิด และหลักเงินทุนต่ำตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนต่ำเพื่อประกอบธุรกิจโดยทั่วไป และไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ หรือ ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยไม่สุจริต ศาลก็ไม่สามารถสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดเลิกกันในกรณีดังกล่าวได้ เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237 (1)-(4)⁴⁵ ไม่บัญญัติให้อำนาจศาลไว้⁴⁶ ต่างกับพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 122 (1) (f) และ (g)⁴⁷ ของประเทศอังกฤษ⁴⁸ รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ มาตรา 14.30 (a) (1) และ (3)⁴⁹ ของประเทศสหรัฐอเมริกา พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 461 (k)⁵⁰ ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัทของประเทศ

⁴⁵ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237.

⁴⁶โสภณ รัตนกร, เรื่องเดิม, หน้า 526.

⁴⁷the Insolvency Act 1986, section 122 (1) (f) (g).

⁴⁸พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ.1986 (The Insolvency Act 1986) มีผลใช้บังคับในวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1986

⁴⁹Model Business Corporation Act, section 14.30 (a) (1) (3) (i) (ii).

⁵⁰the Corporation Act 2001, section 461 (k) (1) (k).

สาธารณรัฐสิงคโปร์⁵¹ มาตรา 254 (1) (e) และ (m)⁵² ที่บัญญัติให้ศาลสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ชำระบัญชี หรือสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดชำระบัญชีเพื่อความยุติธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้นำบริษัทเอกชนจำกัดเข้าสู่การชำระบัญชีเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้⁵³

เพื่อความเข้าใจในความแตกต่างของอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดในประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้ศึกษาได้ทำตารางเปรียบเทียบดังนี้

อำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด

ประเทศ	อำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศไทย	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237 (1)-(4) ไม่บัญญัติให้อำนาจศาลสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและ ไม่สามารถชำระหนี้ได้
ประเทศอังกฤษ	พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 122 (1) (f) ในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัด ไม่สามารถชำระหนี้ได้ พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 122 (1) (g) ศาลเห็นว่าการเลิกบริษัทนั้นเป็นการสมควรและเป็นธรรม
ประเทศสหรัฐอเมริกา	รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1984 มาตรา 14.30 (a) (1) บริษัทที่ตั้งขึ้นมาจากการรวมกันตั้งบริษัทโดยฉ้อฉล หรือผู้มีอำนาจในบริษัทกระทำการนอกเหนืออำนาจหรือใช้อำนาจโดยมิชอบ รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1984 มาตรา 14.30 (a) (3) บริษัทมีหนี้สินล้นพ้นตัวและสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาของเจ้าหนี้ลดลงและการปฏิบัติตามคำพิพากษาไม่เป็นที่น่าพอใจแก่เจ้าหนี้ หรือบริษัทยอมรับเป็นหนังสือว่าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้เกิดจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของบริษัท

⁵¹ กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 183 ไม่บัญญัติให้ศาลสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ได้.

⁵² the Companies Act, section 253 (1) (e) (m).

⁵³ Lee Roach, *Card & James' Business law for business, accounting & finance students*, (New York: Oxford University, 2009), pp. 756-771; Cheeseman, op. cit., p. 742; Christine Miles and Warwick Dowler, *A Guide to Business Law*, 18th ed. (Sydney: Thomson Lawbook co, 2008), pp. 181-182 and Tabalujan and Toit-Low, op. cit., p. 359.

ประเทศ	อำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศ สาธารณรัฐ ประชาชนจีน	กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 183 ไม่บัญญัติให้อำนาจศาลสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ได้
ประเทศ ออสเตรเลีย	พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ.2001 มาตรา 601 AB (1) ไม่บัญญัติให้อำนาจศาลสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นไว้ พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ.2001 มาตรา 461 บัญญัติให้ศาลสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นชำระบัญชีในกรณีที่ศาลเห็นสมควรและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
ประเทศ สาธารณรัฐ สิงคโปร์	รัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 254 (1) (e) ศาลสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นทำการชำระบัญชีในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นไม่สามารถชำระหนี้ได้ รัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 254 (1) (m) ศาลสั่งให้บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นทำการชำระบัญชี ในกรณีที่ศาลเห็นว่าบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ สวัสดิการและคำสั่งโดยชอบของสิงคโปร์ หรือขัดต่อผลประโยชน์หรือความมั่นคงของชาติ

สำหรับในขั้นตอนการชำระบัญชีนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1265⁵⁴ และมาตรา 1266⁵⁵ ไม่บัญญัติให้ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ ทำให้เจ้าหนี้อาจไม่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนต่างกับพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 213⁵⁶ ของประเทศอังกฤษ พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588 W ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัท 340 (1) และ (2) ของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่ใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเรียกให้ผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในการชำระบัญชีได้ เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ในการชำระบัญชี⁵⁷

⁵⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1265.

⁵⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1266.

⁵⁶ the Insolvency Act 1986, section 213 (1) (2).

⁵⁷ Roach, op. cit., pp. 762-763; Phillip Lipton and Abe Herzberg, *Understanding Company Law*, 14th (Sydney: Lawbook, 2008), p. 37; Tabalujan and Toit-Low, op. cit., p. 262.

เพื่อความเข้าใจในความแตกต่างของความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชีในประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้ศึกษาได้ทำตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

**ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชี ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมี
ทุนจดทะเบียนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้**

ประเทศ	ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชี
ประเทศไทย	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1265 และมาตรา 1266 ไม่บัญญัติให้ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้
ประเทศอังกฤษ	พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 213 ให้อำนาจศาลอาจสั่งให้บุคคลที่รู้ข้อเท็จจริง และร่วมกระทำการดังกล่าวส่งทรัพย์สินให้กองทรัพย์สินของบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นตามที่ศาลเห็นสมควร
ประเทศสหรัฐอเมริกา	รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่บัญญัติให้ผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดชอบ ในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในการชำระบัญชี ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 188 ไม่บัญญัติให้ผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในการชำระบัญชี ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้นโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้
ประเทศออสเตรเลีย	พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588 W บัญญัติให้ผู้ชำระบัญชีฟ้องต่อศาลเพื่อเรียกให้บริษัทแม่เข้ามารับผิดชอบในหนี้ของบริษัทในเครือ ในกรณีที่บริษัทในเครือทำการค้าโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ และมีบุคคลได้รับความเสียหาย จากการที่บริษัทในเครือล้มละลาย ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด
ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์	รัฐบัญญัติบริษัท 340 (1) และ (2) ให้อำนาจผู้ชำระบัญชีแสดงหลักฐานเพื่อให้ศาลเรียกผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดชอบต่อการกระทำของบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้น ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นขึ้นเพื่อฉ้อฉลเจ้าหนี้ หรือบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นทำการค้าขายโดยขาดความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด

4. ปัญหาความรับผิดของผู้ถือหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483⁵⁸ ไม่มีบทบัญญัติที่ให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในคดีล้มละลาย เพราะผู้ถือหุ้นได้รับความคุ้มครองจากหลักการจำกัดความรับผิดของผู้ถือหุ้น ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้หลักความเป็นนิติบุคคล หลักการจำกัดความรับผิด และหลักเงินทุนต่ำตั้งบริษัทเอกชนจำกัดขึ้น โดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด และเจ้าหนี้นั้นไม่เป็นผู้บริโภคนั้น⁵⁹ หากบริษัทเอกชนจำกัดฟ้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 9⁶⁰ เจ้าหนี้ก็จะฟ้องได้แต่เฉพาะบริษัทเอกชนจำกัดเป็นจำเลยในคดีล้มละลายเท่านั้น ไม่สามารถฟ้องให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในคดีล้มละลายได้ เพราะก่อนที่เจ้าหนี้จะฟ้องคดีล้มละลายเจ้าหนี้ไม่สามารถฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้ เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 หุ้นส่วนและบริษัท ไม่มีบทบัญญัติของหลักการไม่คำนึงถึงความเป็น นิติบุคคลและหลักสุจริตเฉพาะเรื่อง ที่เรียกให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด

สำหรับกรณีที่เจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดเป็นผู้บริโภคนั้น ก่อนฟ้องคดีล้มละลายเจ้าหนี้นั้นสามารถฟ้องให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่มีต่อผู้บริโภคนั้นตามหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 มาตรา 44⁶¹ หากศาลพิพากษาให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่มีต่อผู้บริโภคนแล้ว ผู้ถือหุ้นและบริษัทเอกชนจำกัดจะเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ถ้าผู้ถือหุ้นและบริษัทเอกชนจำกัดฟ้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 9 เจ้าหนี้สามารถฟ้องผู้ถือหุ้นและบริษัทเอกชนจำกัดเป็นคดีล้มละลายได้⁶² และอาจทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน แต่ถ้าผู้ถือหุ้นที่เป็นลูกหนี้

⁵⁸“พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 57, (30 ธันวาคม 2483), หน้า 958.

⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2637-2638/2553 และคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ที่ 99/2554.

⁶⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483, มาตรา 9.

⁶¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2637-2638/2553.

⁶² สมชัย ژیฆาอุดมกร, พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2522 ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. 2549 ฉบับสมบูรณ์ (กรุงเทพฯ: พลสยาม, 2553), หน้า 21.

ร่วมกับบริษัทเอกชนจำกัดไม่ฟ้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 9 เจ้าหนี้จะไม่สามารถฟ้องให้ผู้ถือหุ้นเป็นคดีล้มละลายได้

การที่เจ้าหนี้ฟ้องบริษัทเอกชนจำกัดเป็นคดีล้มละลายแต่ไม่สามารถฟ้องให้ผู้ถือหุ้นเป็นคดีล้มละลายได้นั้น เจ้าหนี้ก็จะร้องขอให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 89 ไม่ได้ เพราะมาตราดังกล่าวไม่บัญญัติให้ใช้กับบริษัทเอกชนจำกัด⁶³ ทำให้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์บริษัทเอกชนจำกัดเด็ดขาดหรือคำพิพากษาให้บริษัทเอกชนจำกัดล้มละลายไม่มีผลถึงผู้ถือหุ้น⁶⁴ และอาจทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวน ซึ่งส่งผลให้พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายในการแก้ไขปัญหาแก่เจ้าหนี้ในการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่สามารถคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ตามทฤษฎีว่าด้วยการต่อรองของเจ้าหนี้ได้⁶⁵ ต่างกับความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 213 และแนวคำพิพากษาคดีล้มละลายของประเทศอังกฤษ⁶⁶ แนวคำพิพากษาคดีล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา⁶⁷ พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 558 W ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 340 (1) และ (2) ของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่บัญญัติให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดตามหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย⁶⁸

⁶³พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 89 ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา-บทที่ 11 ล้มละลาย และกฎหมายล้มละลายวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่บัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ร้องขอให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์.

⁶⁴คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 195/2536.

⁶⁵Andrew Keay and Perter Walton, *Insolvency Law* (Great Britain: Pearson Education Limited, 2003), pp 22-28, อ้างถึงใน วิชา มหาคุณ, *คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้*, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2551), หน้า 13.

⁶⁶*Re Gerald Cooper Chemical Ltd.* (1987) 1 ch 262; *Re William C. Leitch Bros. Ltd.* (1932) 2 ch 71; *Morris v State Bank of India.* (2003) EWHC 1868 (Ch); *Manifest Shipping Company Limited v Uni-Polaris Company Limited.* (2003) 1 AC 469; *R v Grantham.* (1984) 1 QB 675, [1984] 3 All ER 166; *Re Maidstone Building Provisions Ltd.* (1971) 1 WLR 1085.

⁶⁷*Amco Chemicals Corp. v. Bach.* 222 Kan. 589, 567F. 2d1337 (1977); *Consolidation Rock Products v DuBois.* 312 US 510 (1941); *Ozark Restaurant Equipment co.* 816 F. 2d 1222 และ *Henderson v Round & Poter Lumber Co.* 99 F Supp 376 (WDR Art 1951).

⁶⁸Lipton and Herzberg, op. cit., p. 37 และ Tabalujan and Toit-Low, op. cit., p. 262.

เพื่อความเข้าใจในความแตกต่างของการเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบร่วมกับบริษัทในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในคดีล้มละลายในประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้ศึกษาได้ทำตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

**การเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบร่วมกับบริษัทในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัด
โดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในคดีล้มละลาย**

ประเทศ	การเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบร่วมกับบริษัทในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัด โดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในคดีล้มละลาย
ประเทศไทย	พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่มีบทบัญญัติที่ให้ผู้ถือหุ้นเข้ามา มาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์
ประเทศอังกฤษ	พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 213 (2) ให้อำนาจศาลอาจสั่งให้ บุคคลที่รู้ข้อเท็จจริงและร่วมกระทำการดังกล่าวส่งทรัพย์สินให้กองทรัพย์สินของ บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นตามที่ศาลเห็นสมควร
ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา-บทที่ 11 ล้มละลาย ไม่มีบทบัญญัติที่เรียกให้ผู้ถือ หุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่ถูกฟ้องล้มละลาย ศาลในประเทศสหรัฐอเมริกามีอำนาจพิพากษาให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ ของบริษัทเอกชนจำกัดในคดีล้มละลายได้ ถ้าศาลเห็นว่าบริษัทเอกชนจำกัดมีทุน จดทะเบียนต่ำไม่พอประกอบกิจการและบริษัทมีฐานะที่อาจจะล้มละลายในขณะที่ ดำเนินธุรกิจ
ประเทศสาธารณรัฐ ประชาชนจีน	กฎหมายล้มละลายวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ถือ หุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่ถูกฟ้องล้มละลาย
ประเทศ ออสเตรเลีย	พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 558 W บัญญัติให้ผู้ชำระบัญชีฟ้องต่อ ศาลเพื่อเรียกให้บริษัทแม่เข้ามารับผิดชอบในหนี้ของบริษัทในเครือ ในกรณีที่บริษัทใน เครือทำการค้าโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ และมี บุคคลได้รับความเสียหายจากการที่บริษัทในเครือล้มละลาย ทั้งนี้เพื่อคุ้มครอง เจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด

ประเทศ	การเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบร่วมกับบริษัทในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัด โดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในคดีล้มละลาย
ประเทศ สาธารณรัฐ สิงคโปร์	รัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 340 (1) และ (2) ให้อำนาจผู้ชำระบัญชีแสดงหลักฐาน เพื่อให้ศาลเรียกผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดชอบต่อการกระทำของบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้น ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นขึ้นเพื่อฉ้อฉลเจ้าหนี้ หรือ บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้นทำการค้าขายโดยขาดความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติให้บริษัทเอกชนจำกัดเป็นนิติบุคคลและให้ผู้ถือหุ้นจำกัดความรับผิด แต่ไม่มีบทบัญญัติกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำสำหรับบริษัทเอกชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไป ทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและประกอบธุรกิจที่มีมูลหนี้สูงกว่าทุนจดทะเบียน ส่งผลให้เจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้รับความเสียหาย

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในคดีแพ่ง ในการชำระบัญชี และในคดีล้มละลาย นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สั่งการใดๆ เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัด และไม่มีอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุน จดทะเบียนต่ำและประกอบธุรกิจที่มีมูลหนี้สูง ต่างกับกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดและกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเรียกให้ผู้ถือหุ้นที่ตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำเข้าร่วมรับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ ในคดีแพ่ง ในการชำระบัญชี และในคดีล้มละลาย นอกจากนี้ยังให้อำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม อีกทั้งกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศอังกฤษและประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ยังให้อำนาจรัฐมนตรีตีพิมพ์รายงาน การตรวจบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดอีกด้วย

สำหรับในส่วนข้อเสนอแนะนั้นผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

1. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัด โดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในปัญหานี้ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท ในวรรคสองของมาตรา 1096 โดยการเพิ่มเติมบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดที่ไม่เป็นผู้บริโภค ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำและไม่สามารถชำระหนี้ได้ ด้วยวิธีการใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลและหลักสุจริตเฉพาะเรื่องเรียกให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดในหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด ซึ่งเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 44 ของประเทศไทย กฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศไทย กฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 20 พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588V (1) ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 340 (1) และ (2) ของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096	
เดิม	มาตรา 1096 “อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ”
แก้ไข	มาตรา 1096 บัญญัติว่า “อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆกัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ ในกรณีที่บริษัทจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากบริษัทจำกัดมีทุนจดทะเบียนต่ำเมื่อเทียบกับกิจการที่ทำและโดยไม่สุจริต ให้ผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของบริษัทจำกัด เข้ามาร่วมรับผิดในหนี้ของบริษัทจำกัดที่มีต่อเจ้าหนี้โดยไม่คำนึงถึงจำนวนเงินมูลค่าหุ้นที่ส่งแล้วหรือยังส่งไม่ครบ เว้นแต่ผู้ถือหุ้นนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว”

การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรานี้ไม่เป็นการยกเลิกหลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัทเอกชนจำกัด และ หลักจำกัดความรับผิดของผู้ถือหุ้น แต่เป็นการใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเฉพาะกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้สภาพนิติบุคคลของบริษัทโดยขัดต่อประโยชน์สาธารณะ ก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม กระทำการฉ้อโกง ฉ้อฉลเท่านั้น โดยเทียบเคียงกับคดี *United States v. Milwaukee Refrigerator Transit Co.* (1905) 142 Fed. 247 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ประกอบการธุรกิจในรูปของบริษัทเอกชนจำกัด

นอกจากนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าไม่ควรนำการกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทเอกชนจำกัดที่ผู้ประกอบการโดยทั่วไปไปตามกฎหมายบริษัทของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 26 วรรคสอง มาเป็น

แนวทางแก้ไขปัญหาการไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะจำนวนทุนจดทะเบียนของบริษัทเอกชนจำกัดนั้นขึ้นอยู่กับกิจการที่ทำ ไม่สามารถกำหนดตายตัวได้ และอาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องหลักเกณฑ์และการแก้ไขจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ ผู้มีอำนาจกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ และกฎหมายที่จะบัญญัติทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทเอกชนจำกัด⁶⁹

2. ปัญหาอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำหรับการแก้ปัญหานี้ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1217 และมาตรา 1219 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศรายงานการตรวจนั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัทเอกชนจำกัดนั้น ซึ่งอาจเทียบเคียงกับอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 1985 มาตรา 437 (3) ประกอบมาตรา 446 ประกอบพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 มาตรา 1035 ของประเทศอังกฤษ และเทียบเคียงกับอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 233 (1) และมาตรา 241 (1) ของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1217 และมาตรา 1219	
เดิม	<p>มาตรา 1217 “ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่นและรายงานนั้นจะเขียนหรือตีพิมพ์สุดแต่รัฐมนตรีเจ้าหน้าที่จะบัญชา สำเนารายงานนั้นให้รัฐมนตรีส่งไปยังสำนักงานบริษัทซึ่งได้จดทะเบียนไว้กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจนั้นด้วย”</p> <p>มาตรา 1219 “รัฐมนตรีเจ้าหน้าที่โดยลำพังตนเอง จะตั้งผู้ตรวจคนเดียวหรือหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อทำรายงานยื่นต่อรัฐบาลก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานี้จะพึงมีเมื่อใดสุดแล้วแต่รัฐมนตรีจะเห็นสมควร”</p>
แก้ไข	<p>มาตรา 1217 “ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่นและรายงานนั้นจะเขียนหรือตีพิมพ์สุดแต่รัฐมนตรีเจ้าหน้าที่จะบัญชา สำเนารายงานนั้นให้รัฐมนตรีส่งไปยังสำนักงานบริษัทซึ่งได้จดทะเบียนไว้กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจและประกาศรายงานการตรวจนั้นในราชกิจจานุเบกษาด้วย</p> <p>การตรวจตามมาตรานี้ หากรัฐมนตรีพบว่า มีเหตุที่ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดได้ รัฐมนตรีมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดนั้นก็ได้”</p>

⁶⁹ หัตถศักดิ์ ณ ป้อมเพ็ชร, เรื่องเดิม, หน้า 352.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1217 และมาตรา 1219	
แก้ไข	มาตรา 1219 “รัฐมนตรีเจ้าหน้าที่โดยลำพังตนเอง จะตั้งผู้ตรวจคนเดียวหรือหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อทำรายงานยื่นต่อรัฐบาลและประกาศรายงานการตรวจในราชกิจจานุเบกษาก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานี้จะพึงมีเมื่อใดสุดแล้วแต่รัฐมนตรีจะเห็นสมควร การตรวจตามมาตรานี้ หากรัฐมนตรีพบว่ามิเหตุที่ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดได้ รัฐมนตรีมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดนั้นก็ได้”

3. ปัญหาอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด และความรับผิดของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การแก้ปัญหอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดและความรับผิดของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ และไม่สามารถชำระหนี้ได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ในเรื่องอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237 (1)-(4) ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237	
เดิม	มาตรา 1237 “นอกจากนี้ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ (1) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัทหรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท (2) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียนหรือหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม (3) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียวและไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้ (4) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสามคน แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทนสั่งให้เลิกบริษัทก็ได้ แล้วแต่จะเห็นควร”
แก้ไข	มาตรา 1237 “นอกจากนี้ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ (1) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท (2) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียนหรือหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม (3) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้ หรือบริษัทจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ได้ (4) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสามคน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237	
แก้ไข	(5) บริษัทจำกัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ไม่สุจริต แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุม ตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทนสั่งให้เลิกบริษัทก็ได้ แล้วแต่จะเห็นควร”

ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัดในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัด ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ไม่สุจริตนั้น เป็นการใช้ทฤษฎีอำนาจรัฐในการยกเลิกนิติบุคคล และเป็นการใช้สิทธิเจ้าหนี้นำบริษัทเอกชนจำกัดเข้าสู่การชำระบัญชีเพื่อให้ตนเองได้รับชำระหนี้โดยเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 122 (1) (f) และ (g) ของประเทศอังกฤษ รัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ มาตรา 14.30 (a) (1) และ (3) ของประเทศสหรัฐอเมริกา พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 461 ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 254 (1) (e) และ (m) ของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

สำหรับเรื่องความรับผิดของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชีนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1265 และมาตรา 1266 ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1265 และ มาตรา 1266	
เดิม	มาตรา 1265 “ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงหุ้นอันเป็นส่วน ยังค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ก่อนโดยสัญญาเข้าหุ้นส่วน หรือโดยข้อบังคับของบริษัทว่าจะได้เรียกต่อภายหลังก็ตาม เมื่อเรียกเช่นนั้นแล้วท่านว่าต้องส่งใช้ทันที” มาตรา 1266 “ถ้าผู้ชำระบัญชีมาพิจารณาเห็นว่า เมื่อเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สินไซ้ ผู้ชำระบัญชีต้องร้องขอต่อศาลทันที เพื่อให้ ออกคำสั่งว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นล้มละลาย”
แก้ไข	มาตรา 1265 “ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงหุ้นอันเป็นส่วนยังค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ก่อนโดยสัญญาเข้าหุ้นส่วน หรือโดยข้อบังคับของบริษัทว่าจะได้เรียกต่อภายหลังก็ตาม เมื่อเรียกเช่นนั้นแล้ว ท่านว่าต้องส่งใช้ทันที ในกรณีที่ผู้ชำระบัญชีพบว่า บริษัทจำกัดไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากบริษัทจำกัดมีทุน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1265 และ มาตรา 1266	
แก้ไข	<p>จดทะเบียนต่ำเมื่อเทียบกับกิจการที่ทำ และผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของบริษัทจำกัดกระทำโดยไม่สุจริต ผู้ชำระบัญชีต้องร้องขอให้ศาลเรียกให้ผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของบริษัทจำกัดเข้ามาร่วมรับผิดในหนี้ด้วย”</p> <p>มาตรา 1266 “ถ้าผู้ชำระบัญชีมาพิจารณาเห็นว่า เมื่อเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้น หรือเงินที่ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สินไซ้ ผู้ชำระบัญชีต้องร้องขอต่อศาลทันที เพื่อให้ออกคำสั่งว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นล้มละลาย”</p>

การแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ในการชำระบัญชีโดยเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 123 ของประเทศอังกฤษ พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588 W ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 340 (1) และ (2) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์

4. ปัญหาความรับผิดของผู้ถือหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

ในปัญหานี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 วรรคสอง ในหัวข้อ 1 แล้ว ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 89 ดังนี้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483	
เดิม	<p>มาตรา 89 “เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่”</p>
แก้ไข	<p>มาตรา 89 “เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนนั้นหรือบุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่”</p>

ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 วรรคสอง ซึ่งกล่าวไว้ในหัวข้อที่ 1 ด้วยเพื่อให้ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดชอบกับบริษัทเอกชนจำกัดก่อน แล้วจึงให้ผู้ถือหุ้นต้องถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 1096 นอกจากนี้การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการใช้หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลพิทักษ์ทรัพย์ของผู้ถือหุ้นที่ต้องรับผิดชอบต่อบริษัทเอกชนจำกัด เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 มาตรา 213 (1) และ (2) และคำพิพากษาในคดีล้มละลายของประเทศอังกฤษ แนวคำพิพากษาคดีล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2001 มาตรา 588 W ของประเทศออสเตรเลีย และรัฐบัญญัติบริษัท มาตรา 340 (1) และ (2) ของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

สำหรับผู้ถือหุ้นที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 1096 วรรคสองในหัวข้อที่ 1 ซึ่งผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิต่อสู้ว่าตนเองมิได้มีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2778/2552

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะที่ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท ในวรรคสองของมาตรา 1096 มาตรา 1217 มาตรา 1219 มาตรา 1237 (1)-(4) มาตรา 1265 มาตรา 1266 และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 89 แล้ว ผู้ศึกษาเชื่อว่าจะแก้ไขปัญหาการไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัด ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัดโดยมีทุนจดทะเบียนต่ำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ปัญหาอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในการตรวจบริษัทเอกชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ปัญหาอำนาจศาลในการสั่งเลิกบริษัทเอกชนจำกัด และความรับผิดของผู้ถือหุ้นในการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และปัญหาความรับผิดของ ผู้ถือหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทเอกชนจำกัด โดยมีทุนจดทะเบียนต่ำตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้ และส่งผลให้เจ้าหนี้ของบริษัทเอกชนจำกัดได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนได้

บรรณานุกรม

ทิพย์ชนก รัตนโนสธ. คำอธิบายเรียงมาตรา กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

- นัดดา โชคบุญถียานนท์, เต๋นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช และ พรหมพร มูลศาสตร์ จารุวาที. **การปกป้องฐานภาษีของประเทศแหล่งเงินได้: ศึกษากรณีการตั้งราคา โอน การตั้งเงินทุนต่ำหรือการหักรายได้.** กรุงเทพมหานคร: กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม, 2552.
- พิเชษฐ เมลาณนท์ และ สราวุธ ปิตยาศักดิ์. “ลักษณะทั่วไปขององค์ธุรกิจและกิจการเจ้าของรายเดียว.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายพาณิชย์ 4 หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า 1-71. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2554.
- พิเศษ เสตเสถียร. **บริษัทจำกัด กฎหมายสำหรับนักบริหารและนักธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2552.
- พิมพ์ใจ รื่นเรือง. “การไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล.” เอกสารประกอบคำบรรยายกระบวนวิชาพาณิชย์เปรียบเทียบLAW6817หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตภาคพิเศษคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร. 17 กันยายน พ.ศ. 2557.
- ภาสกร ชูณหอไร. **คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ฉบับพิมพ์ปี พ.ศ. 2539 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 3 มาตรา 1012-1273 และตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2534.** กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2539.
- โสภณ รัตนกร. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หุ้นส่วน บริษัท.** พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2551.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ. **กฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- สมชัย ทิมาอุตมากร. **พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2522 ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. 2549 ฉบับสมบูรณ์.** กรุงเทพมหานคร: พลสยาม, 2553.
- สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และ สหชน รัตนไพจิตร. **ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หุ้นส่วนและบริษัท.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2551.
- หัตถศักดิ์ ณ ป้อมเพ็ชร. “ทุนและการจัดหาเงินทุนสำหรับองค์กรธุรกิจ.” เอกสารการสอนชุดวิชา **กฎหมายพาณิชย์ 4 Commercial Law IV หน่วยที่ 8-15.** พิมพ์ครั้งที่ 9, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2555.
- Bebchuk, L. “The Case of Increasing Shareholder Power.” *Harvard Law Review* 118, 3 (2004): 833-914.

- Chandran, Ravi. **Introduction to Business Law in Singapore**. Singapore: Mc Graw Hill, 2002.
- Cheeseman, Henry R. **Business Law: ethic, International & E-Commerce Environment**. 4th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, 2001.
- Chow, Daniel C.K. **The Legal System of the People's Republic of China**. 2nd ed. St. Paul, MN: West, 2009.
- Ciro, Tony and Sysmes Christopher. **Corporations law in prinicle**. 8th ed. Sydney: Thomson Reuthers, 2009.
- Davies, Paul. **Introduction to Company Law**. 2nd ed. New York: Oxford University, 2010.
- Keay Andrew and Walton Perter. **Insolvency Law**. Great Britain: Pearson Education Limited, 2003. อ้างถึงใน วิชา มหาคุณ. **คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2551.
- Kobras, Schweizer. **Corporate Law** [Online]. Available URL: [http://www.schweizer.com.au/articles/Corporate_Law_\(SK00079638\).pdf](http://www.schweizer.com.au/articles/Corporate_Law_(SK00079638).pdf): 2014 (October, 20).
- legislation.gov.uk. **Companies Act 2006 Explanatory Notes** [Online]. Available URL: www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/pdfs/ukpgaen_20060046_en.pdf, 2014 (มิถุนายน, 11).
- Lipton, Phillip and Herzberg Abe. **Understanding Company Law**. 14th Sydney: Lawbook, 2008.
- Manning, Bayless. **A Concise Textbook on Legal Capital**. 2nd ed. Mineola, NY: Foundation, 1981. cited by Cahn Andreas and Donald David C. **Comparative Company Law Text and Case on the Laws Governing Corporations in Germany, the UK and the USA**. New York: Cambridge University, 2010.
- Miles, Christine and Dowler Warwick. **A Guide to Business Law**. 18th ed. Sydney: Thomson Lawbook co, 2008.
- Roach, Lee. **Card & James' Business law for business, accounting & finance students**. (New York: Oxford University, 2009).

- Tabalujan, Benny S and Toit-Low Valerie Du. **Singapore Business Law**. 15th ed. Singapore: Business Law Asia, 2009.
- Woon, Walter. **Basic Business Law in Singapore**. Singapore: Prentice Hall, 1995.
- Wu, Mark. "Piercing China's Corporate Veil: Open Questions from the New Company Law." **The Yale Law Journal** 117, 3 (2007): 329-338.